

แรงงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19):

มาตรการของรัฐบาลและผลกระทบ

Labor in the Coronary Epidemic Situation (COVID-19):

Government Measures and Effects

นิภาพรรณ เจนสันติกุล

Nipapan Jensantikul

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Khon Kaen University

E-mail: nipajen@kku.ac.th

Received June 17, 2020; Revised July 7, 2020; Accepted September 30, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์แรงงานและมาตรการของรัฐบาลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของไดเคิลแมน และอัลเลน ผลการวิเคราะห์ พบว่า 1) แรงงานที่มีความเสี่ยงจากการถูกเลิกจ้างสูงกว่ากลุ่มอื่น คือ แรงงานสูงอายุ 2) ผลกระทบต่อแรงงานในแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกิจและลักษณะของอาชีพ 3) แรงงานบางส่วนขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนั้นรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมทักษะด้านเทคโนโลยีให้กับแรงงาน ปรับรูปแบบการจ้างงานและกระบวนการทำงานใหม่ ลดช่องว่างเชิงดิจิทัล และให้ความรู้ด้านกฎหมายกับแรงงาน

คำสำคัญ: แรงงาน; มาตรการของรัฐบาล; ไวรัสโคโรนา

Abstract

The objective of this research was to study the labor situation and government measures during the coronary epidemic (COVID-19) from online sources. Data were analyzed using the Diekelmann and Allen approach. The results showed that 1) The elderly workers were at higher risk of termination than other groups; 2) The impact on the labor in each group was different

depending on the nature of the business and the nature of the occupation; and 3) Some labor was lack of knowledge about information technology. Therefore, the government and related agencies should promote technology skills to workers, adjust the form of employment and work processes, reduce the digital gap and provide legal knowledge to workers.

Keywords: Labor; Government Measures; Coronaviruses

บทนำ

สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจไปทั่วโลกและในประเทศไทย อันเนื่องจากการปิดเมือง หรือการยกเลิกกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในภาคอุตสาหกรรมการผลิต การค้าปลีก การค้าระหว่างประเทศและการขนส่ง (ศาสตรา สุดสวัสดิ์, 2563) เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ทำให้มีแรงงานจำนวนมากต้องว่างงานอย่างฉับพลัน ประสบปัญหา รายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพขั้นพื้นฐานในสังคม

นอกจากนี้ ผลจากการยกเลิกกิจกรรมทางเศรษฐกิจทำให้เกิดภาวะขาดแคลนสินค้าอุปโภคและบริโภค บางกิจการปิดตัวลงเพราะขาดสภาพคล่องทางการเงิน ในขณะที่แรงงานจำนวนหนึ่งแม้ไม่ตกงาน แต่เพื่อความอยู่รอดของธุรกิจทำให้บางบริษัทต้องปรับจำนวนชั่วโมงทำงานของแรงงานลง ซึ่งทำให้ประชาชนอยู่ในภาวะยากลำบาก ทั้งนี้เพื่อแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวรัฐบาลพยายามออกมาตรการช่วยเหลือเร่งด่วน อาทิ มาตรการชดเชยรายได้แก่แรงงานลูกจ้าง ลูกจ้างชั่วคราว อาชีพอิสระที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม เพื่อลดความเดือดร้อนและให้สามารถยังชีพได้ในช่วงเวลานี้ อย่างไรก็ตาม มาตรการดังกล่าวมุ่งแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นเพียงในระยะเวลานั้นเท่านั้น (ศาสตรา สุดสวัสดิ์, 2563)

โดยข้อมูลจากสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ระบุถึงสถานการณ์เกี่ยวกับแรงงานที่มีความเสี่ยงต่อการถูกเลิกจ้างในปี 2563 จำนวน 8.4 ล้านคน จำแนกเป็นแรงงาน 3 กลุ่ม คือ 1) แรงงานในภาคการท่องเที่ยว 2) แรงงานในภาคอุตสาหกรรมซึ่งได้รับผลกระทบจากสงครามการค้าตั้งแต่ก่อนโควิด-19 ระบาดและต่อเนื่องมาถึงปัจจุบันจากการลดลงของอุปสงค์ทั้งในและต่างประเทศ 3) แรงงานในภาคบริการอื่นที่ไม่ใช่การท่องเที่ยวที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการควบคุมการแพร่ระบาด (BBC News, 2563) และแม้ว่ารัฐบาลจะมีการประกาศมาตรการออกมารองรับหากแต่พบว่า มาตรการดังกล่าวยังไม่เพียงพอและไม่ครอบคลุมผู้ที่ได้รับผลกระทบ (กองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค, 2563; ศาสตรา สุดสวัสดิ์, 2563)

จากสถานการณ์ดังกล่าวจึงเป็นที่มาของบทความวิชาการเรื่อง แรงงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19): มาตรการของรัฐบาลและผลกระทบ เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับไปสู่การกำหนดนโยบายด้านแรงงานที่เหมาะสมในอนาคต

วัตถุประสงค์การศึกษา

เพื่ออธิบายสถานการณ์แรงงานและมาตรการของรัฐบาลในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19 และเสนอแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการนำไปปฏิบัติ

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษานี้ใช้แหล่งข้อมูลการศึกษาจากแหล่งข้อมูลออนไลน์ และวิเคราะห์ข้อมูลตามแนวทางของไดเคิลแมน และอัลเลน (Diekelman and Allen, 1989) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) อ่านข้อความที่ได้จากข่าวเพื่อให้เกิดความเข้าใจ ในขั้นตอนนี้ผู้เขียนรวบรวมข้อมูลจากข่าวออนไลน์ 2) เขียนสรุปข้อความ ดำเนินการจัดระบบข้อมูล และจำแนกข้อมูลข่าวออนไลน์ 3) วิเคราะห์ข้อความที่ได้รับจากขั้นตอนที่ 1-2 และ 4) ศึกษาข้อมูลและศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

สถานการณ์แรงงาน

จากการศึกษาเอกสารประมาณการขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization, 2020) ได้ระบุข้อมูลเกี่ยวกับแรงงาน ดังนี้

1. ด้านแรงงานนอกระบบ พบว่า แรงงานนอกระบบมีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของคนอื่น ๆ ในประเทศมากกว่าครึ่งหนึ่งซึ่งเพิ่มขึ้น 21% จากแรงงานนอกระบบทั้งหมดในปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากการสูญเสียงานหรือรายได้จากการทำงาน
2. ด้านจำนวนผู้ว่างงาน พบว่า จำนวนผู้ว่างงานรวมเฉลี่ยในไตรมาสแรกของปี 2563 อยู่ที่ประมาณ 4 แสนคนเพิ่มขึ้น 14.8% ประกอบกับข้อมูลผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ของสำนักงานประกันสังคมในไตรมาสแรกของปี 2563 พบว่า จำนวนผู้ประกันตนที่ว่างงานเฉลี่ยอยู่ที่ 1.6 แสนคน เพิ่มขึ้น 4.5% โดยอัตราการว่างงานของผู้ประกันตนมาตรา 33 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
3. ด้านสาขาธุรกิจและลักษณะการจ้างงาน พบว่า แรงงานกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงที่สุดและมีความอ่อนไหวต่อสถานะเศรษฐกิจ ได้แก่ กลุ่มลูกจ้างชั่วคราว ผู้ประกอบอาชีพอิสระและลูกจ้าง SMEs ที่ทำงานในธุรกิจการท่องเที่ยว ซึ่งมีจำนวน 6.5 ล้านคน หรือคิดเป็น 17.3% ของจำนวนการจ้างงานรวม รองลงมาเป็นกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs ในธุรกิจท่องเที่ยวและกลุ่มที่มีลักษณะการจ้างงานแบบเดียวกัน

สำหรับสาเหตุการว่างงานในครั้งนี้มีแนวโน้มสูงกว่าในอดีต เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของโรคจึงมีมาตรการปิดเมืองส่งผลให้เกิดการหยุดชะงักของกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่กระทบต่อภาคธุรกิจและครัวเรือนที่มีความเปราะบางในขณะเดียวกันภาคการเกษตรก็ประสบกับปัญหาภัยแล้งที่รุนแรง (Phosri, 2020; Thai Publica, 2563)

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล

จากสถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้รัฐบาลได้กำหนดมาตรการเพื่อรองรับกับปัญหา สรุปดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปมาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล	ผู้ได้รับผลประโยชน์
ลดเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม ของนายจ้างและลูกจ้าง ซึ่งเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ในส่วนของนายจ้างเหลือ 4% จากเดิม 5% ส่วนผู้ประกันตน เหลือ 1% และลดหย่อนเงินสมทบให้ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 เหลือเงินสมทบอัตราเดือนละ 211 บาท จากเดิม 432 บาท เป็นเวลา 3 เดือน ตั้งแต่วัดเดือน มี.ค.-พ.ค.2563 พร้อมทั้งขยายเวลานำส่งเงินสมทบงวดเดือน มี.ค. ภายใน 15 ก.ค.2563, เงินสมทบงวดเดือน เม.ย. ภายใน 15 ส.ค. และเงินสมทบงวดเดือน พ.ค. ภายใน 15 ก.ย. 2563 เพิ่มเงินชดเชยกรณีว่างงานเพราะถูกเลิกจ้างเป็น 75% จากเดิม 50% เป็นเวลา 200 วัน และเพิ่มเงินชดเชยกรณีว่างงานจากการลาออกเป็น 45% จากเดิม 30% (ฐานเงินเดือนไม่เกิน 15,000 บาท) เป็นเวลา 90 วันสำหรับมาตรการเยียวยาลูกจ้างผู้ประกันตนที่ไม่ได้ทำงาน เนื่องจากมีเหตุสุดวิสัยที่นายจ้างรับรอง หรือนายจ้างไม่ให้ทำงาน เนื่องจากมีเหตุสุดวิสัย ให้ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 50% ของค่าจ้าง ตลอดระยะเวลาที่ผู้ประกันตนไม่ได้ทำงาน แต่ไม่เกิน 180 วัน กรณีหน่วยงานภาครัฐมีคำสั่งให้นายจ้างหยุดประกอบกิจการชั่วคราว และลูกจ้าง ซึ่งเป็นผู้ประกันตนไม่ได้รับค่าจ้าง ได้รับเงินทดแทนการขาดรายได้ 50% ของค่าจ้าง แต่ไม่เกิน 60 วัน มีผลบังคับใช้ 1 มี.ค.-31 ส.ค. 2563	นายจ้างและลูกจ้าง
มาตรการเยียวยากลุ่มแรงงาน ลูกจ้างชั่วคราว อาชีพอิสระที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม รวมถึงผู้ส่งเงินประกันสังคมตามมาตรา 4 ซึ่งได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 โดยกระทรวงการคลังได้ออกมาตรการชดเชยรายได้คนละ 5,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน ตั้งแต่เดือน เม.ย.-มิ.ย.2563 เป้าหมายผู้เข้าร่วมโครงการ 3 ล้านคน วงเงิน 45,000 ล้านบาท เปิดลงทะเบียนผ่านเว็บไซต์ www.เราไม่ทิ้งกัน.com ตั้งแต่เวลา 18.00 น.ของวันที่ 28 มี.ค. 2563 เป็นต้นไป	แรงงาน ลูกจ้างชั่วคราว ผู้ประกอบอาชีพอิสระ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล	ผู้ได้รับผลประโยชน์
งบจ้างงาน สำหรับการจ้างงานประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ COVID-19 วงเงิน 2,700 ล้านบาท ระยะเวลาการจ้างงานไม่เกิน 6 เดือน และอัตราค่าจ้างต่อเดือนไม่เกิน 9,000 บาท	ประชาชน
มาตรการช่วยเหลือบรรเทาผลกระทบต่อค่าครองชีพประชาชน โดยลดราคาขายปลีกก๊าซหุงต้ม (LPG) ลดลง 21.87 บาทต่อกิโลกรัม เหลือ 18.87 บาทต่อกิโลกรัม หรือลดลง 3 บาทต่อกิโลกรัม ซึ่งจะทำให้ก๊าซหุงต้มถึงขนาด 15 กิโลกรัม จะลดลงจาก 363 บาท เหลือ 318 บาท มีผลตั้งแต่วันที่ 24 มี.ค.เป็นต้นไป พร้อมทั้งปรับลดการเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง เพื่อลดราคาขายปลีกน้ำมันลงลิตรละ 50 สตางค์ เป็นเวลา 2 เดือน	ประชาชน
มาตรการลดค่าไฟฟ้าในอัตรา 3% ให้กับผู้ใช้ไฟฟ้าทุกประเภทเป็นเวลา 3 เดือน หรือตั้งแต่เดือนเม.ย.-มิ.ย.2563 ซึ่งจะใช้งบประมาณ 5,160 ล้านบาท และคืนเงินประกันการใช้ไฟฟ้า (ค่าประกันมิเตอร์ไฟฟ้า) ให้กับผู้ใช้ประเภทที่ 1 คือบ้านที่อยู่อาศัยและกิจการขนาดเล็ก รวมทั้งสิ้น 22.17 ล้านราย วงเงินรวม 32,700 ล้านบาท การขยายเวลาชำระค่าไฟฟ้าไม่เกิน 6 เดือนของแต่ละรอบบิล สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าที่เป็นกิจการเฉพาะอย่าง ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม กิจการให้เช่าที่พักอาศัย โดยจะไม่มี การคิดอัตราดอกเบี้ยในช่วงเวลาที่ผ่อนผัน สำหรับใบแจ้งค่าไฟฟ้าประจำเดือนเมษายน – พฤษภาคม 2563 ทั้งนี้ ผู้ใช้ไฟฟ้าที่มีความประสงค์ขอรับความช่วยเหลือสามารถติดต่อได้ที่สำนักงานการไฟฟ้าในพื้นที่	ประชาชน
มาตรการลดค่าน้ำประปาในอัตรา 3% ให้กับผู้ใช้ น้ำทุกประเภทเป็นเวลา 3 เดือน หรือตั้งแต่เดือน เม.ย.-มิ.ย.2563 คาดว่าจะใช้งบประมาณ 330 ล้านบาท และคืนเงินประกันการใช้น้ำให้กับผู้ใช้ น้ำประเภทที่ 1 ที่พักอาศัย รวม 5.7 ล้านราย วงเงิน 2,834 ล้านบาท ทั้งนี้ ผู้วางเงินประกันการใช้น้ำสามารถตรวจสอบสิทธิและแจ้งความประสงค์เพื่อขอคืนเงินประกันผ่านช่องทางต่าง ๆ รวมทั้งการขยายเวลาชำระค่าน้ำประปาไม่เกิน 6 เดือนของแต่ละรอบบิล สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าที่เป็นกิจการเฉพาะอย่าง ได้แก่ ธุรกิจโรงแรม กิจการให้เช่าที่พักอาศัย โดยจะไม่มี การคิดอัตราดอกเบี้ยในช่วงเวลาที่ผ่อนผัน ซึ่งจะมีผู้ได้ประโยชน์ 30,900 ราย	ประชาชน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล	ผู้ได้รับผลประโยชน์
สถานธนาณูเคราะห์ (สธค.) โรงรับจำนำของรัฐในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์หรือ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขยายเวลาตัวจำนำ 90 วัน แก่ผู้มาใช้บริการวงเงินไม่เกิน 10,000 บาท ที่มีตัวจำนำตั้งแต่วันที่ 3 ม.ค.-31 มี.ค.2563 จะขยายอายุตัวจำนำจาก 4 เดือน 30 วัน เป็น 4 เดือน 120 วัน โดยไม่คิดดอกเบี้ย แต่ต้องมาลงทะเบียนที่ สธค.ทุกแห่ง ตั้งแต่วันที่ 1 เม.ย.-31 พ.ค.2563 จำกัด 1 คน 1 สิทธิ ส่วนอัตราดอกเบี้ยที่ให้ผู้บริการโรงรับจำนำจะอยู่ที่ 5,000 บาท ดอกเบี้ย 0.25%, 10,000 บาท ดอกเบี้ย 0.75%, 10,000-20,000 บาท ดอกเบี้ย 1% และ 100,000 บาท ดอกเบี้ย 1.25% สถานธนาณูบาล โรงรับจำนำที่อยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีมาตรการผ่อนผันหรือยืดระยะเวลาในการชำระหนี้แก่ผู้จำนำที่ได้มาจำนำในเดือน ก.พ.-มิ.ย. 2563 ให้ขยายเวลาไถ่ถอนทรัพย์สินรับจำนำไปอีกเป็นระยะเวลา 1 เดือน นับจากวันครบกำหนดระยะเวลาตามกฎหมาย (4 เดือน 30 วัน) นอกจากนี้ ยังให้ปรับลดอัตราดอกเบี้ยสำหรับผู้ที่น่าทรัพย์สินมาจำนำ ในระหว่างวันที่ 1 เม.ย.-30 มิ.ย. 2563 ดังนี้ เงินต้นไม่เกิน 5,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ย 0.125% ต่อเดือน, เงินต้นเกินกว่า 5,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ย 1% ต่อเดือน	ประชาชน
มาตรการด้านภาษี โดยเลื่อนกำหนดเวลาการยื่นแบบและชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาออกไปเป็นสิงหาคม 2563, ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับค่าตอบแทนในการเลี้ยงภัยของบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข, เพิ่มวงเงินหักลดหย่อนค่าเบี้ยประกันสุขภาพ, เลื่อนเวลาการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล, มาตรการทางภาษีอากรและค่าธรรมเนียมเพื่อสนับสนุนการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และยกเว้นอากรขาเข้าของที่ใช้รักษา วินิจฉัย หรือป้องกันโรค COVID-19, มาตรการขยายเวลาการยื่นแบบรายการภาษีพร้อมกับชำระภาษีของสถานบริการที่ประกอบกิจการตามบัญชีพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 และมาตรการขยายเวลาการชำระภาษีให้แก่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมสินค้าน้ำมันและผลิตภัณฑ์น้ำมัน	ประชาชน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล	ผู้ได้รับผลประโยชน์
มาตรการด้านการเงิน โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีอาชีพอิสระที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19, โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีรายได้ประจำที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-19, โครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำสำหรับสำนักงานธนาคารเพื่อช่วยเหลือประชาชนฐานรากที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการระบาดของ COVID-19 และโครงการสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการรายย่อยที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19	ผู้ประกอบการรายย่อย
สิทธิประโยชน์ทางภาษี เพื่อสนับสนุนการบริจาคแก้ไขปัญหาโรค COVID-19 กรณีบุคคลธรรมดา บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกัน ระวัง ยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 สามารถนำมาหักค่าลดหย่อนได้เท่าที่จำนวนบริจาค แต่เมื่อรวมกับเงินบริจาคตามมาตรา 47 (7) แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว ต้องไม่เกิน 10% ของเงินได้พึงประเมินหลังจากหักค่าใช้จ่ายและหักค่าลดหย่อนอื่น ๆ กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล บริจาคเงินหรือทรัพย์สินให้แก่สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกัน ระวัง ยับยั้งการแพร่ระบาดของโรค COVID-19 สามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายได้เท่าจำนวนที่บริจาค แต่เมื่อรวมกับรายจ่ายเพื่อการกุศลสาธารณะหรือเพื่อการสาธารณประโยชน์ และเพื่อการศึกษาหรือเพื่อการกีฬา ตามมาตรา 65 ตี (3) แห่งประมวลรัษฎากรแล้ว ต้องไม่เกิน 2% ของกำไรสุทธิและยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม กรณีบริจาคเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติการเกี่ยวกับการป้องกัน ระวัง ยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ COVID-19 ทั้งนี้การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีทั้งหมด มีผลใช้บังคับสำหรับการบริจาคผ่านระบบบริจาคอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากร (e-Donation) ที่ได้กระทำตั้งแต่วันที่ 5 มี.ค. 2563 ถึงวันที่ 5 มี.ค. 2564	บุคคลธรรมดา บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม
สินเชื่อพิเศษเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มสภาพคล่องชั่วคราวในการดำรงชีวิตแก่ประชาชนที่มีรายได้ประจำ โดยธนาคารออมสิน สนับสนุนสินเชื่อวงเงินรวม 20,000 ล้านบาท วงเงินกู้สูงสุด 50,000 บาท คิดอัตราดอกเบี้ยคงที่ไม่เกิน 0.35% ต่อเดือน ระยะเวลาไม่เกิน 3 ปี รับคำขอสินเชื่อถึงวันที่ 30 ธ.ค.2563	ประชาชน
สินเชื่อฉุกเฉิน เพื่อเพิ่มสภาพคล่องชั่วคราวในการดำรงชีวิตแก่ประชาชนที่ได้รับ	ประชาชน

ตารางที่ 1 (ต่อ)

มาตรการการให้ความช่วยเหลือของรัฐบาล	ผู้ได้รับผลประโยชน์
ผลกระทบจากไวรัส COVID-19 โดยให้ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) สนับสนุนสินเชื่อวงเงินรวม 40,000 ล้านบาท วงเงินสูงสุด 10,000 บาท คิดดอกเบี้ยคงที่ไม่เกิน 0.10% ต่อเดือน ระยะเวลาไม่เกิน 2 ปี 6 เดือน ปลดชำระเงินทุนและดอกเบี้ย 6 เดือน	
ให้ธนาคารออมสินสนับสนุนเงินทุนดอกเบี้ยต่ำ 2,000 ล้านบาท โดยให้สำนักงานธนาณูเคราะห์ นำไปเป็นทุนปล่อยกู้ให้ประชาชน คิดอัตราดอกเบี้ยไม่เกิน 0.125% ต่อเดือน ระยะเวลา 2 ปี	ประชาชน

ที่มา: ชาวไทยพีบีเอส (2563)

จากตารางที่ 1 สะท้อนถึงมาตรการการให้ความช่วยเหลือประชาชนของรัฐบาลที่มีความเกี่ยวข้องกับการใช้งบประมาณของประเทศ ซึ่งอาจส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะจำนวนมาก และการขาดดุลการคลังอย่างต่อเนื่อง โดยการเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะจำนวนมาก ย่อมเปื้อนดบังงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลเพื่อใช้ในการกระตุ้นเศรษฐกิจ ซึ่งถ้าเศรษฐกิจของประเทศไม่สามารถกลับมาเติบโตอย่างยั่งยืนตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้ การจัดเก็บรายได้จากภาษีจะลดลงอาจนำไปสู่ภาวะการขาดดุลการคลังเรื้อรัง และการเพิ่มขึ้นของหนี้สาธารณะอย่างรวดเร็วจนไม่สามารถที่จะจัดการได้ (พัชรี มินระวงศ์, 2551)

ผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาแหล่งข้อมูลออนไลน์และเอกสารทางวิชาการ สามารถวิเคราะห์ ได้ดังนี้

1. แรงงานที่มีความเสี่ยงจากการถูกเลิกจ้างสูงกว่ากลุ่มอื่น คือ แรงงานสูงอายุเนื่องจากแรงงานสูงอายุมีความรู้เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์น้อยกว่ากลุ่มอื่น พิจารณาได้จากในช่วงที่ผ่านมานโยบายของบริษัทใหญ่ที่ได้รับผลกระทบจากโรคโควิด-19 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายการบินขนาดใหญ่หลายแห่ง เริ่มขอให้พนักงานที่มีอายุค่อนข้างมากเลือกเกษียณอายุด้วยความสมัครใจเพื่อลดต้นทุนในการดำเนินงานของบริษัท (ทองใหญ่ อัยยะวรากุล, 2563) นอกจากนี้แรงงานสูงอายุนั้นยังจัดเป็นกลุ่มเปราะบางที่ไม่สามารถเข้าถึงมาตรการการช่วยเหลือของรัฐบาลได้เนื่องจากข้อกำหนดของรัฐบาลในการให้ผู้ขอรับการช่วยเหลือตามมาตรการต้องลงทะเบียนออนไลน์

2. ผลกระทบต่อแรงงานในแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับลักษณะของธุรกิจและลักษณะของอาชีพ เนื่องจากบางธุรกิจอาจจะปรับตัวได้ เช่น มีการซื้อขายออนไลน์ การสอนแบบออนไลน์ การประชุมงานผ่านอินเทอร์เน็ต ในทางกลับกันกิจกรรม กิจกรรมบางประเภทไม่สามารถจะผันตัวเป็นกิจกรรมในรูปแบบอื่นได้ เช่น ธุรกิจสปา ร้านตัดผม **และบางกิจการที่มีความเสี่ยงต่อการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสในขณะปฏิบัติงาน** ซึ่งจากการศึกษาของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์ (2563) สะท้อนข้อมูลที่สำคัญว่ากลุ่มที่ถูกผลกระทบจากมาตรการส่วนใหญ่เป็นแรงงานหญิง แรงงานที่มีการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาหรือต่ำกว่า และรองลงมาเป็นกลุ่มปริญญาตรี หรือสูงกว่าซึ่งกลุ่มนี้สามารถปรับเปลี่ยนการทำงานในลักษณะออนไลน์ได้และเป็นกลุ่มวัย 26-35 ปี และ 36-45 ปี

3. แรงงานบางส่วนขาดความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารส่งผลต่อการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศที่ไม่เท่าเทียมกันนำไปสู่การสร้างความเหลื่อมล้ำในสังคม ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสารสนเทศและความรู้ดิจิทัล (สุรชนี ศรีใย, 2563) ซึ่งจากรายงานข่าวไทยพีบีเอส (2563) ได้ระบุว่ายังมีประชาชน 20-30 % ในชุมชนแออัดที่ไม่สามารถทำกิจกรรมหรือธุรกรรมทางออนไลน์ได้ เพราะมีฐานะยากจน ไม่สามารถซื้ออุปกรณ์สำหรับการสื่อสารได้

แนวทางและมาตรการที่ควรพิจารณาเพื่อนำไปปฏิบัติ

1. การกำหนดนโยบายของรัฐบาลควรมุ่งลดช่องว่างเชิงดิจิทัลและสร้างโอกาสเชิงดิจิทัลให้กับผู้ที่ยังด้อยโอกาสให้สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้โดยการขยายโครงข่ายให้ครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อการเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล และสนับสนุน ส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนาแรงงานให้มีทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงาน (ธนาชาติ นุ่มนนท์, 2563)

2. รัฐบาลควรเผยแพร่กฎหมายที่แรงงานต้องทราบ ได้แก่ กฎกระทรวงแรงงาน เรื่อง การได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานเนื่องจากเหตุสุดวิสัยอันเกิดจากการระบาดของโรคติดต่ออันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ พ.ศ. 2563 ข้อ 9 กฎกระทรวงแรงงาน เรื่อง การได้รับประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงานอันเนื่องมาได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจ พ.ศ. 2563 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (ICESCR) ข้อ 9 พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานในช่องทางที่หลากหลายและคำนึงถึงรูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่ายและส่งเสริมความรู้ด้านกฎหมายให้กับแรงงาน

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมการจัดหางาน กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ธนาคารออมสิน ที่จัดโครงการจ้างงานตามพื้นที่เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับ

ผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ควรส่งเสริมการจ้างงานและควรกำหนดแนวทางการทำงานรูปแบบการจ้างงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้

3.1) ส่งเสริม สนับสนุนการฝึกอบรมทักษะด้านเทคโนโลยีและทักษะการสืบค้นข้อมูล ด้วยการให้คอมพิวเตอร์ให้กับกลุ่มแรงงานโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ ธนชาติ นุ่มนนท์ (2563) ที่ระบุว่าเพื่อการป้องกันการแพร่ระบาด และการรักษาระยะห่างทางสังคม ทำให้มีการนำระบบเอไอเข้ามาใช้ในการทำงานมากขึ้นดังนั้นแรงงานจำเป็นต้องมีทักษะด้านเทคโนโลยี

3.2) จัดการเรียนรู้เป็นรูปแบบออนไลน์เพื่อให้แรงงานสามารถเรียนรู้ที่ไหนก็ได้ โดยเนื้อหาการเรียนรู้ควรมีความหลากหลายเหมาะสมกับอายุ ความสนใจและความสามารถของแต่ละบุคคล (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), 2560)

3.3) รูปแบบการจ้างงาน การทำสัญญาจ้างและกระบวนการทำงานควรมีความยืดหยุ่นสามารถทำงานที่ไหนก็ได้ไม่จำเป็นต้องจ้างเป็นรายเดือนอาจจ้างเป็นรายชิ้นหรือรายวัน หรือการจ้างงานระยะสั้นหรือการจ้างงานตามความเชี่ยวชาญ สอดคล้องกับ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2563) ที่กล่าวว่า เพื่อรักษาผลิตภาพในองค์กร และรักษาต้นทุนการดำเนินงานให้ต่ำ องค์กรจะใช่วิธีการจ้างภายนอกในระดับบุคคลให้มาดำเนินการแทน โดยบุคลากรที่ถูกจ้างสามารถทำงานที่บ้านและเปลี่ยนสถานะเป็นผู้ทำงานภายนอกและถูกมอบหมายให้รับผิดชอบงานที่เฉพาะเจาะจง ชัดเจน มีความยืดหยุ่น มีอิสระเพื่อให้พร้อมปรับตัวและเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว

บทสรุป

ผลจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของประชาชน อาทิ ด้านการใช้ชีวิต การศึกษา และรายได้ ซึ่งแรงงานบางส่วนต้องออกจากระบบการทำงานและสูญเสียรายได้ อันเนื่องมาจากมาตรการของรัฐบาลในการลดการแพร่ระบาด และการเพิ่มระยะห่างระหว่างกันในสังคม ต่างส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ หลายกิจการปิดลงและทำให้เกิดการว่างงานจำนวนมาก อย่างไรก็ตามเพื่อบรรเทาปัญหาดังกล่าว รัฐบาลได้ออกมามาตรการเพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งมีผลให้แรงงานต้องมีการปรับตัวในการเพิ่มทักษะการทำงานด้านเทคโนโลยีและทักษะการสืบค้นข้อมูลด้วยการใช้คอมพิวเตอร์ให้สอดคล้องกับรูปแบบการจ้างงาน การทำสัญญาจ้างและกระบวนการทำงานใหม่ที่มีความยืดหยุ่นให้สามารถทำงานที่ไหนก็ได้โดยไม่จำเป็นต้องจ้างเป็นรายเดือนอาจจ้างเป็นรายชิ้นหรือรายวัน หรือการจ้างงานระยะสั้นหรือการจ้างงานตามความเชี่ยวชาญ และแรงงานควรเรียนรู้และทราบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานเพื่อประโยชน์ในการใช้สิทธิได้อย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- กองยุทธศาสตร์และการวางแผนเศรษฐกิจมหภาค. (2563). ภาพเศรษฐกิจไทยไตรมาสแรกของปี 2563 และแนวโน้มปี 2563. *Economic Outlook*, 1–44.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2563). รูปแบบการทำงาน ยุคหลัง COVID-19 (Work Pattern after Post – COVID-19 Era). สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563, จาก <http://drdancando.com/work-pattern-after-post-covid-19-era/>
- ข่าวไทยพีบีเอส. (2563). COVID-19 ปีบไทยสู่ยุคดิจิทัล เตรียมลูกหลานรับมือโลกเปลี่ยน. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2563, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/293221>
- ข่าวไทยพีบีเอส. (2563). สรุปมาตรการรัฐช่วยประชาชนช่วงวิกฤต COVID-19. สืบค้นเมื่อ 1 มิถุนายน 2563, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/290365>
- ทองใหญ่ อัยยะวรากล. (2563). ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจของโควิด-19 ต่อผู้สูงอายุ. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.posttoday.com/finance-stock/columnist/624998>
- ธนชาติ นุ่มนนท์. (2563). ลดช่องว่าง “เชิงดิจิทัล” ลดความเหลื่อมล้ำสังคม. สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/649249>
- ธนชาติ นุ่มนนท์. (2563). โลกหลังยุคโควิด (Post-COVID era) จะเปลี่ยนแปลงอย่างไร. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://thanachart.org/2020/04/05>
- พัชรี มินระวงศ์. (2551). ตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคกับความยั่งยืนทางการคลังของประเทศไทย. *วารสารวิจัย*, 1(2), 58–63.
- ศาสตรา สุดสวาสดี. (2563). มาตรการภาครัฐกับการรองรับผลกระทบทางเศรษฐกิจของโรคโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.posttoday.com/finance-stock/columnist/618806>
- สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2563). เมื่อโควิด-19 ปิดเมือง: ผลกระทบต่อแรงงานไทยในมิติ supply-side หลายมิติของความเสี่ยงที่ตลาดแรงงานไทยต้องเผชิญ. สืบค้นเมื่อ 30 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.pier.or.th>
- สุรชนี ศรีไย. (2563). เมื่อมาตรการเยียวยาโควิด-19 กลายเป็นหลักฐานความเหลื่อมล้ำทางดิจิทัลที่ไม่ได้รับการเยียวยา. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://thestandard.co/covid-19-remedial-measures/>
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2560). Digital Knowledge Trends แนวการเรียนรู้ยุคดิจิทัล. *The Knowledge*, 1(6), 16–17.
- BBC News. (2563). โควิด-19: สภาพัฒนาฯ เผยไตรมาสแรกปี 63 มีคนว่างงานเกือบ 4 แสนคน. สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.bbc.com/thai/international-52829935>

- Diekelmann, N. & Allen, D. (1989). *A Hermeneutic Analysis of the NLN's Criteria for the Appraisal of the Baccalaureate Programs*. New York: National League for Nursing.
- International Labour Organization. (2020). COVID-19 crisis and the informal economy
Immediate responses and policy challenges. *ILO brief*. May, 1–8.
- Phosri, S. (2020). ผลประเมินภาวะเสี่ยงตงงานในวิกฤตโควิด-19 แรงงานนอกระบบกระทบนักสุด.
สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://www.bltbangkok.com/news/20617/>
- Thai Publica. (2563). *ILO คาดโควิด-19 แรงงานนอกระบบ 1,600 ล้านคนทั่วโลกตงงาน*. สืบค้นเมื่อ
31 พฤษภาคม 2563, จาก <https://thaipublica.org/2020/05/ilo-sees-covid-19-impact-informal-1-6-billion-workers-worldwide/>